

ارزیابی پنج پایگاه رایگان مدلاین در شبکه جهانگستر

دکتر علیرضا ظهور^۱، دکتر فاطمه اسدی گرکانی، رقیه ارشاد سرایی

با کلید واژه‌های پیشنهادی متقاضیان (جستجو به زبان طبیعی) و یکبار با کلید واژه‌های معادل در عنوان (جستجو به زبان محدود) در پنج پایگاه تحت بررسی مورد جستجو قرار گرفت.

پوشش زمانی جستجوی اطلاعات از ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ میلادی بود. برای بدست آوردن کلید واژه‌های معادل موضوع پژوهش از صفحه Mesh در Pubmed استفاده گردید. سپس از متقاضیان اطلاعات خواسته شد که مدارک بازیابی شده را از نظر داشتن ارتباط با موضوع مورد پژوهش، ارزیابی نمایند. در نهایت ضریب دقت بازیافت از تقسیم تعداد مدارک بازیابی شده مرتبط با موضوع و منطبق با هدف متقاضی بر کل مدارک بازیابی شده حاصل هر جستجو محاسبه گردید.

نتایج ارزیابی متقاضیان از مدارک بازیابی شده در پنج پایگاه تحت بررسی در جدول شماره ۱ آورده شده است. نتایج این پژوهش نشان داد که تفاوت معنی‌داری در تعداد مدارک بازیافتی و ضریب دقت بازیافت بین پنج پایگاه تحت بررسی در هیچ یک از دو زبان طبیعی و محدود وجود ندارد که با نتایج حاصل از پژوهش انجام شده توسط Bonham (1988) همخوانی دارد (۳). نتایج این پژوهش همچنین نشان داد که تعداد مدارک بازیافتی و ضریب دقت بازیافت هر یک از پنج پایگاه تحت بررسی در زبان طبیعی به طور معنی‌داری بیشتر از زبان محدود بوده است ($P < 0.05$) که با نتایج حاصل از پژوهش انجام شده توسط Haynes (1985) نیز همخوانی دارد (۶). با توجه به نتایج بدست آمده از این پژوهش به متقاضیان جستجوی اطلاعات پزشکی توصیه می‌شود اگر چه تفاوت قابل ملاحظه‌ای در تعداد مدارک بازیافتی و ضریب دقت بازیافت بین این پنج پایگاه رایگان وجود ندارد ولی استفاده از زبان طبیعی نسبت به زبان محدود منجر به افزایش تعداد مدارک بازیافتی و ضریب دقت بازیافت می‌گردد.

● واژه‌های کلیدی: مدلاین رایگان، تعداد مدارک بازیابی شده ضریب دقت بازیافت، زبان طبیعی، زبان محدود

یکی از منابع معتبر و ارزشمند در شبکه جهانگستر پایگاه مدلاین است. مدلاین یک نمایه الکترونیکی است که امکان بازیابی حدوداً یازده میلیون مدرک را از حدود ۴۳۰۰ مجله پزشکی به ۳۰ زبان فراهم می‌نماید و هر هفته به طور متوسط ۸ هزار مدرک به آن اضافه می‌گردد (۱). در حال حاضر امکان دسترسی رایگان به مدلاین در بیش از ۵۰ پایگاه وجود دارد (۲-۳). کیفیت جستجو، استراتژی جستجو، محدودیت‌هایی در نظر گرفته شده در هنگام جستجو فاصله روزآمد سازی اطلاعات از سائیتی به سائیتی دیگر متفاوت می‌باشد. با توجه به این تفاوت‌ها، متقاضیان اطلاعات پزشکی با این سؤال روبرو هستند که کدامیک از پایگاه‌ها اطلاعات دقیق‌تر و سریع‌تر در اختیار آنان قرار می‌دهد. از بین پایگاه‌های رایگان قابل دسترس در مدلاین، پنج پایگاه (Biomed Net, Dimidi, Infotrieve, Grateful Med (PuiMed) از شهرت و اعتبار بیشتری برخوردارند (۴-۶). میزان مدارک بازیافت شده حاصل از هر جستجو صرف نظر از چگونگی ارتباط مدرک با موضوع و هدف متقاضی (Retrieval) و ضریب دقت بازیافت اطلاعات (Precision) دو شاخصی هستند که در ارزیابی عملکرد پایگاه‌ها بیشتر مورد استفاده قرار گرفته‌اند (۵ و ۳).

با توجه به اینکه مطالعات انجام شده مؤید تأثیر زبان جستجو بر میزان بازیافت و دقت بازیابی است (۳ و ۶) در این پژوهش جستجو به دو زبان طبیعی (Natural language search) و محدود (Control Vocabulary search) انجام گرفت. این پژوهش به صورت مقطعی به منظور ارزیابی و مقایسه این پنج پایگاه در سال ۱۳۸۰ جهت انتقال سیستم توان‌تر و معرفی آن به کاربران انجام گرفت. به منظور جمع‌آوری داده‌ها، ۳۶ نفر از بین متقاضیان دریافت اطلاعات از پایگاه رایگان در شبکه جهانگستر که به مرکز تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی کرمان مراجعه داشته‌اند و حاضر به همکاری در این پژوهش بودند انتخاب گردیدند. لذا در این پژوهش هر یک از عناوین درخواستی (۳۶ عنوان) یکبار

جدول ۱: نتایج ارزیابی متقاضیان از مدارک بازیابی شده در پنج پایگاه تحت بررسی

نگارش	زبان طبیعی				زبان محدود			
	مدارک بازیافت شده		کاملاً مرتبط		مدارک بازیافت شده		کاملاً مرتبط	
	تعداد	میانگین	تعداد	درصد	تعداد	میانگین	تعداد	درصد
BioMed Net	۲۱۶	۶	۱۱۹	۵۵	۱۶۹	۴/۷	۸۸	۵۲
Dimidi	۲۴۵	۶/۸	۱۲۸	۵۶	۱۶۶	۴/۷	۹۰	۵۳
Infotrieve	۲۶۵	۷/۴	۱۲۸	۵۲	۲۰۷	۵/۷	۱۰۵	۵۰
Grateful Med	۲۵۸	۷/۲	۱۴۱	۵۵	۲۰۵	۵/۷	۱۰۸	۵۲
PubMed	۲۵۲	۷	۱۴۲	۵۶	۱۹۶	۵/۴	۱۰۷	۵۵

۱: میانگین مدارک بازیافت شده از تقسیم تعداد مدارک بازیافت شده بر تعداد عناوین درخواستی (۳۶) بدست آمده است.

مراجع

- 1- Schoonbaert D. Spirs, Winspils and Ovid: A comparison of three medline on CD-ROM interfaces. *Bulletin of the Medical Library Association*. 1996;84:63-70.
- 2- Brazier H. Selecting a database for literature search in nursing: Medline or Cinahl. *Journal of advance nursing* 1996; 24: 868-75.
- 3- Bonham MD, Nelson LL. An evaluation of four end user systems for earching medline.
- 4- Darmoni TS, Benichou J. 2000. A study comparing centralized CD-Rom and decentralized. *Bulletin of the Medical Library Association* 2000. 88: 152-6
- 5- Haynes RB, Mckibbon KA, Walker CJ. Computer searching of the medical literature. An evaluation of medline search systems. *Annals of Internal Medicine* 1985. 103: 812-16.
- 6- Haynes R, Walker J, Mckivon A. Performance of 27 medline systems tested by searches with clinical questions. *Journal of the American Medical Association* 1994; 1: 285-95.